

MAGYAR FANTOM

1. szám

a demokratikus közvélemény szelleme

Az emberek közti távolság sokkal nagyobb, mint ami a közjó szempontjából előnyös lenne. Mindenütt bizalmatlanság és gyanakvás. Ennek ellenére számos prófétajelölt hirdet idealista módszereket. Ez az idealizmus azonban csak a szétrombolt emberi kapcsolatok, az érvényesülést gátló ellentétek elleplezését szolgálja. Azért is álságos ez az idealizmus, mert megfélemez az önkritikáról, magáról azt föltételezi, hogy ő maga is ideális, azaz eszményi, miközben tudvalevő, hogy az ember számára teljesíthetetlen követelmény, hogy eszményi legyen. Nem hiteles ez az idealizmus, sőt humortalansága ellenszenvet vált ki. Addig ez nem is lesz másként, míg a lelkiismeret nem létezik. Én hiszek abban, hogy az ember rávezethető egy másfajta érzékenységre, én hiszek a lelkiismeret erejében, ezért lettem az, ami. Ne zárkózzunk be, ne engedjük, hogy a szentesített látszatvilágok elvegyék kedvünk, mert így ez a világ hangulatában is unalmas. Arra töreksem, hogy a pangás helyett, a befejezetlenség érzése legyen úrrá világunkon. A mesterséges személyiségek, a hamis illúziók, a hiteltelen idealizmus helyett őszintén nézzünk szembe önmagunkkal! Kétkedjünk véleményeink feltétlen helyességében, mert csak így lehet a hamis illúziókat felismerni! Hamis fétisek helyett csakis önmagunk megismerése segíthet, ezért mindenhol felbukkanok, mint az árnyék, mely az egyén rossz tulajdonságainak a foglalata. Jó érzés lesz láthatatlan arcomba nézni, mert ez az érzés szabaddá tesz. Harcom a formalizmus, a látszatvilág és az igazságtalanság ellen irányul. Aki megkeres, annak segítek, aki nem keres, azt én magam keresem fel.

Fantom

Halápi Dóra, egyetemista, Temerin

- * Néhány intim bulvárcikk, rövidebb/lényegretörőbb írások, sokkáló fotók biztos, hogy növelnék a Magyar Szó népszerűségét. Ha figyelembe vesszük, milyen típusú lapok a legolvasottabbak a térségben, egyértelművé válik, hogy a gazdasági logika mit diktál. De talán működik egy másfajta logika is...
- * Erre a kérdésre csak egy alaposabb közvéleménykutatás adhat választ. Szerintem, aki igényli, azt szolgálja. Én igénylem, de alapvetően nyitott vagyok "a meglévővel eltérő értelmezési sémák" iránt is. Ha jól sejtem a Magyar Fantom egy ilyen kezdeményezés, hogy egyben válaszoljak a következő kérdésre is. Tényleg lesz párbeszéd?

Halápi Dóra

Kovács Ákos

Kovács Ákos, egyetemista, Törökkanizsa

- * Tény, hogy évről évre kevesebben veszik a Magyar Szót. Szerintem ennek egyrészt az új generációk érdektelensége az oka (ez nálam is észrevehető; míg nagyapám mindennap megvásárolta, én már csak hetente néhányszor), másrészt a tévé előretörése a híradás terén (könnyebb fél órát tv előtt ülni és mindent megtudni, mint elolvasni egy újságot), harmadszorban az újság színvonalának csökkenése is előidézte a helyzetet. Én mindenképp színvonal-emelést ajánlanék és a fiatalabb korosztály megcélzását (pl. új rovatok fiataloknak, a Képes Ifjúság mellett).
- * Közzolgálati szerepét mindenféleképp betölti, de a stílusában van kifogásolnivaló (sokszor lapos és unalmas).
- * A Magyar Fantom név tetszik is, meg nem is. Ami az előnye, az a hátránya is. Utal a nemzetiségre, de a mögötte álló személyeket rejte hagyja. Ez sokakban ellenszenvet válthat ki, viszont utal az újság lényegére (főlrázni a közvéleményt). A név miatt lehet, hogy egyesek elutasítják a válaszadást és elzárkóznak a laptól. A kezdeményezés tetszik. Nem ülhetünk öble tett kézzel, míg mások helyettünk és a nevünkben beszélnek vagy éppen cselekszenek. A politikusokat és a közvéleményt rá kell ébreszteni az igazságra, és reakcióra kell készíteni. Asszociációként elsőre a sötétből való támadás jut eszembe, de ez az én értelmezésem, nem biztos, hogy ez a helyes.

László Bálint

László Bálint, a Vajdasági Magyar Demokrata Párt Ifjúsági Tagozatának elnöke, Szabadka

- * Ez valóban egy összetett probléma. Vizsgálata komoly munkát igényel. Úgy hiszem, hogy a főszerkesztőség Újvidékről Szabadkára történő költöztetése nem fogja megoldani a gondokat. Az eladott példányszám növelésére tettek kísérletet magyariakta falvakban szervezett promóciókkal. Sajnos, ez sikertelen próbálkozásnak tűnik. Egy kézenfekvő megoldás kínálkozik. A Magyar Szó mint egyetlen délvidéki magyar napilap - térjen vissza közzolgálati szerepéhez. Vegyen példát az erdélyi Háromszék című napilapról, amelynek vezetősége a teljes arányosság igényét tartja szem előtt. Kisebbségi médiaként képesek a pártatlanságra.
- * A Magyar Szó újságíróinak szakmai felkészültsége véleményem szerint kiváló. Magával az újság külsejével, szerkezetével nincsenek gondok. A probléma a szerkesztéspolitikában nyilvánul meg, főleg választások közeledtével. Ilyenkor mintha legördülne a roló a Vajdasági Magyar Szövetségen kívüli politikai erők előtt. A gond nem abban rejti, hogy a magát legnagyobb vajdasági magyar pártnak mondó VMSZ-vezetők minden egyes mondatát papírra vetik, és beszámolnak a legjelentéktelenebb cselekedeteikről is, hanem abban, hogy amikor mások civil szférára és más politikai pártok - valóban tesznek valamit a közösségünk érdekében, akörül síri csönd van, vagy a legkisebb eladott példányszám napján teszik közzé (lásd: autonómia-kerekasztal). Véleményem szerint jelenleg a Magyar Szó nem tölti be - a nyugati értelemben vett közzolgálati szerepét.
- * A kifejezést nagyon találónak értekelem. Valami olyan újszerű dolog ez a Délvidéken, ami megkísérel felpezsdíteni a közeletet és az érdektelenségbe burkolódzó magyarokat. Csak remélni merem, hogy a „pezsgés” maradandó hatást fog gyakorolni életünkre, és nem térünk vissza a látszatvalóságba. Szükségünk van egy magyar fantomra, aki lerántja a leplet kis társadalmunk elavult alkotóelemiről.

Laskovity Ervin, egyetemista, Zenta

Úgy tudom a példányszám csökkenéshez hozzájárult a sokat tárgyalt terjesztési probléma mellett az is, hogy sok vajdasági az interneten olvassa a Magyar Szót, mert úgy olcsóbb. Vannak, akik csalódtak a lapban, mert túlzott VMSZ-közelséget vélnek benne felfedezni, de az olvasói szokásokat ismerve, a bennünket közvetlenül érintő háborúk elmúlta is csökkenthetné a példányszámot. Persze, azért szeretném azt hinni, hogy a médiumok színvonalának is van némi köze ahhoz, hogy hányan veszik meg (bár ha eszembe jut, hogy a Nyugat egy-egy számából alig tudtak eladni egy-két ezer példányt, ma pedig a primitív-né-primitívebb tévéújsorokat milliók nézik...) Ami a Magyar Szó színvonalát illeti, a sok probléma mellett (sajtöhibák, korai lapzárta miatti hírcsúszások) úgy látom, a döntő hiba, hogy a mindennapi munkát a megszokás, a sablonok uralják, így nagyon kevés a komolyabb utánajárást igénylő olvasmányos írás, pl. az oknyomozó riport és az ún. sztárinterjú (persze megválogatva, hogy kit tartunk sztárnak). Mi e folyamat oka, s min kellene változtatni? Én 3 pontba sűrítémem.

Az első: a pénztelenség. Az újságírók 13 ezer dinár körüli fizetést kapnak, mi, tiszteletdíjasok pedig fél/1 éves honoráriumelmaradásra vagyunk ítélve, szinte állandó jelleggel. Ez a téma is megérett már egy oknyomozó riportra...

A második: a „játékosállomány”. Nyilván sokkal könnyebb lenne színvonalas újságot készíteni egy Csorba Zoltánnal, Simonyi Zolival, Gáspár Mihállyal stb., de ők sajnos, sok társukkal együtt elhagyták a lapot és az országot a háború alatt, így a (rosszul fizető, de) felelősségteljes helyeikre olyan emberek is kerültek, akiket felkészültségük, tehetségük nem predesztinált erre. (De ne feledkezzünk meg azokról sem, akiknek felkészültségük és tehetségük alapján is hetedhét országban túl kellene lenniük, mégsem hagyták el a fedélzetet!) Az új vajdasági magyar újságíró-generáció egy része pályakezdő, a többiek pedig most érlelődnek Klemm József szárnyai alatt. Idő kell a beéréshez.

A harmadik: a motiváció hiánya. Egyrészt: anyagilag csak egy hajszállal éri meg jobban loholni reggeltől-estig, mint a teljesítményminimumot adni. Másrészt: ha gratulál az Magyar Szó-s újságíróknak valamelyik cikkéhez, szinte törvényszerű, hogy azt válaszolja: van, aki elolvassa? Néha azt is hozzátesszik: évek óta nem kaptam gratulációt. Fel kellene erősíteni az olvasókkal való interakciót (ha a Magyar Fantom tényleg építő jelleggel kritizál, ahogy ígérte, akkor az ilyen kezdeményezés is hozzájárulhat a motiváláshoz, s így a színvonal-emelkedéshez), de a főszerkesztőnek és a szerkesztőknek is kicsit ügyesebben kellene bánniuk az egyik kezükben lévő ostonnal és a másikban lévő kaláccsal...

Laskovity Ervin

Kispalkó Szilveszter, a Hatvanégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom délvidéki elnöke, Szenttamás

- * A példányszám negatív tendenciájának kiváltó okai között több tényezőt különböztethetünk meg. Egyrészt magyarázhatjuk ezt a célközönség, esetünkben a délvidéki magyarság számának folyamatos csökkenésével, a társadalom izlésének, érdeklődési körének változásával, a világban, a média területén végbemenő átalakulásokkal, a piac törvényei előbb-utóbb a Magyar Szót is várhatóan elsodorják a bulvárosodás irányába. Beszélhetünk még az olvasótábor általános érdektelenségéről, és hogy az újság szerkesztéspolitikája a hatalomnak kíván megfelelni.
- * Egyértelműen nem, mivel nem felel meg a közzolgálati alapvető kritériumainak, a kiegyensúlyozott, pártatlan tájékoztatásnak. A Magyar Szó jelen esetben egy szűk érdekcsoportot szolgál ki, történelme során állandóan a politika és média közötti bonyolult összefonódások öveztek, ma is ez történik, csak sokkal megtévesztőbb, nehezebben átlátható módszerekkel.
- * A kezdeményezést, az eddigi információk ismeretében, egyértelműen támogatom, véleményem szerint igen nagy szükség van egy alternatív médiafelületre, amely teret ad az ún. „közzolgálati” médiából kizárt/mellőzött nézeteknek, álláspontoknak. A Magyar Fantom elnevezés egyrészt utalhat a kiadvány megjelenésére, mivel valószínűsíthetően nem meghatározott időközönkénti megjelenésről van szó. Számomra egy olyan jelenséget takar, amely időről időre a háttérbe visszavonulva folyamatosan szerveződik, erőt gyűjt az újabb váratlan színrelépésre, majd amikor elérkezik a megfelelő pillanat, szükség lesz rá, újra kísérteni fog.

Kispalkó Szilveszter

Fremond Árpád, Vajdasági Magyar Szövetség, Pacsér

- * A Vajdaságban az újságírásnak s -árulásnak nincs nagy múltja, valamint az újságolvasók zöme is idősebb ember. Azok akik a 60-as, 70-es évektől járták a Magyar Szót, s mint fiatalok kezdték ezt, nagy részük mára már elhunyt, fiataljaink nagy számban Magyarországon telepedtek le, az itthonmaradottak, pedig nem tesznek semmit azért, hogy népszerűsítsék az újságolvasást fiataljaink körében. Készítsen a Civil Mozgalom egy kérdőívet tagságának soraiban, hányan olvassák a Magyar Szót, s rögtön megtaláljuk erre a komoly problémára a választ! Szerintem a megoldás az lenne, ha minél több fiatal előfizető tudnának az ifjúsági és civil szervezetek toborozni, mert akkor lenne újságolvasói utánpótlás.

Fremond Árpád

- * Az én véleményem, hogy nem teljesen, hisz nem foglalkozik a helyi problémákkal, s a vajdasági magyarság fő problémáival sem kellőképpen. Nincs önálló programterve, más lapokból vesz át bizonyos híreket, az ország problémáival foglalkozik főleg, nem a Vajdasággal. Kevés olyan hír van benne, mely a fiatalokat érintené, s az ára is sokkal magasabb, mint más lapoké.

- * A fantom az számomra semmiképp sem pozitív jelentéssel bíró szó, hisz valami megfoghatatlant, valami elérhetlent, misztikumot, rejtélyességet kifejező szó. Egy árnyképen, egy álarc, mely mögé valaki elbújít, a mögötte álló személy kilétét azonban nehéz felfedni. Kapcsolódik az igazság szenvedélyes kereséséhez, melyről nem is tudjuk, hogy létezik-e, és ha létezik is, milyen formában. Remélem, hogy a fantom, mely még sötét, árnyékol jelentéssel is bír, olyan sajtótermék lesz, mely nem valami vagy valaki ellen irányulna, hisz tudjuk, pártjaink közt jelenleg komoly ellentét van, s bírálatoktól hangos a sajtó. Nekünk, fiataloknak nem ez lenne a feladatunk, hanem, hogy újszerű ötletekkel segítsük az itt élő magyarságot, s bírálat helyett mutassuk meg a helyes utat, hogyan kellene viselkednünk, mit hogyan csinálnánk. Ötletek és megoldások kellene, a nekünk nem megfelelő megoldásnál egy szerintünk jobb, frappánsabb megvalósítás! Ha ez így működne, szerintem nem lenne ellentét a magyar pártok közt!

Document - WordPad

File Edit View Insert Format Help

1 Minden évben kevesebben veszik a Magyar Szót. Ha lehetőség lenne, te mit tennél, hogyan akadályoznád meg ezt a folyamatot? (Mi lehet a csökkenés oka?)

2 Betölti-e a Magyar Szó a közzolgálati szerepét?

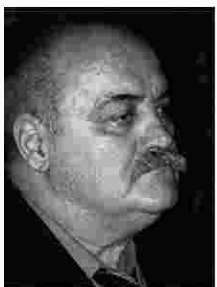
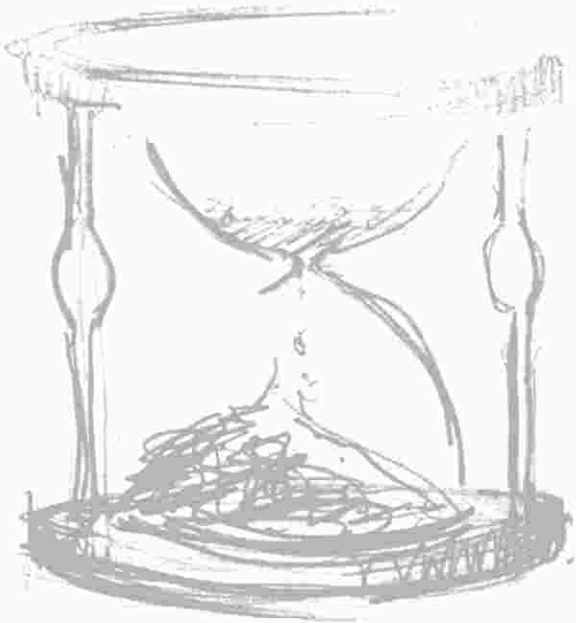
3 Benned mit vált ki a Magyar Fantom megnevezés, ha árnyalnod kellene a jelentést, milyen asszociációkat kapcsolnál a megnevezéshez, illetve hogyan értelmezed magát a kezdeményezést?

For Help, press F1

a következő kérdésekkel fordultunk a pártelnökökhöz

1. Ön hogyan ítéli meg a délvidéki magyar média helyzetét? Mennyiben tartja elfogadhatónak a minőség, a kiegyensúlyozottság és az általános elérhetőség tekintetében?
2. A választásokhoz közeledve milyen érzelmekkel, milyen tapasztalatokkal zárja az elmúlt négy esztendőt?
3. Egyre kevesebb fiatal szavaz magyar előjelű pártra. Ennek függvényében Ön, illetve pártja konkrétan mit üzen a fiatal választóknak? Az Ön meglátása szerint miben bízhat a délvidéki fiatal, miben fedezheti fel a reménytelibb élet lehetőségét?

Ágoston András, a Vajdasági Magyar Demokrata Párt elnöke

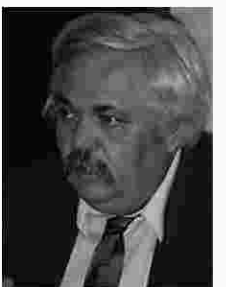

Kasza József, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke

1. Véleményem szerint a vajdasági magyarságnak kinézetében, hangzásában a kor szellemének megfelelő, tartalmában színvonalasan tájékoztató és színvonalasan szórakoztató, nemcsak az események, közlemények és levelek után kullogó, hanem kezdeményező, pozitív jövőképet is építő médiára van szüksége, amely ugyanakkor minél nagyobb számú közönségnek elérhető, mert csak akkor van értelme a létének, ha nem egy szűk csoportot, hanem a közösség egészét szolgálja, informálja, neveli, szórakoztatja. Mindebben ki kell használnunk és követelnünk kell az államtól járó lehetőségeket, de önkézzeményezőnek is kell lennünk.
2. A Vajdasági Magyar Szövetség az elmúlt választási ciklusban, önhibáján kívül, parlamenten kívüli politikai pártként tevékenykedett. Ennek ellenére, következetesen a délvidéki magyarság érdekeit képviselve, megfelelt a kihívásoknak. Megfékezte az ellenünk elkövetett atrocitásokat, kiharcolta a szabadkai magyar tannyelvű Tanítóképző Kar megnyitását stb. Természetesen azt is tapasztalta, hogy parlamenten kívüli pártként sokkal nehezebb a politizálás, az érdekképviselet.
3. Ellentétben a kérdésben megfogalmazott véleménnyel, meggyőződésem, hogy az elkövetkező választások során sokkal több fiatal fog a Vajdasági Magyar Szövetség választási listájára voksolni, mint eddig. Egyrészt, mert fiataljaink mind erőteljesebben kapcsolódnak be a politikai életbe, másrészt, mert mind jobban tapasztalhatják, hogy a megmaradásunkért és itt maradásunkért vívott küzdelmünk túlnyomórészt értük van. Választási programunk kiemelt fejezetei munkahelyteremtés, oktatás mindenekelött a fiatalok érdekét képviselik.

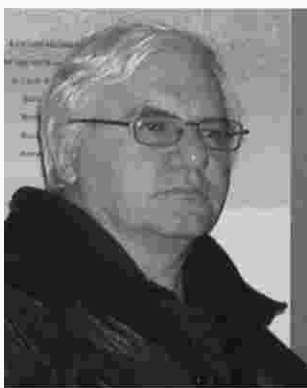
Rác Szabó László, a Magyar Polgári Szövetség elnöke

1. A délvidéki magyar média helyzetéről sommásan csak annyit mondhatok, hogy katasztrofális. Az egyik legnagyobb problémája az, hogy nem tudott megszabadulni a régi kommunista felfogástól. Ennek az az oka, hogy még mindig az a politikai, és közéleti lobbirányít, amelyik a titói, majd a mилошеvići időszakban tanulta a szakmát. Külön meg kell említeni az egyetlen napilapunkat, a Magyar Szót, amelynek különösen nagy a felelőssége. Egyszerűen nem vagy csak nagyon szelektíven tudósítanak a magyarságot érintő eseményekről, ha azok nem kötődnek a legpéresebb magyar párthoz. Nincsen sajtószabadság, mert a hírtételeket politikai szemmel rendszerezik. A legtöbb újságot eltörpít a VMSZ. Nagy gondok vannak az újságírással, ha szakmai szemszögből vizsgáljuk, mert tapasztalataink szerint sok munkatárs egyszerűen nem is érti, mit fed az újságírói etika kifejezés. A negatív szelekció pedig egyenes következménye a rossz jövedelmezésnek, a politikai szelekciónak. Mindez nem mentesíti a sajtót a felelősség alól. Ezért következhet be, hogy a VMSZ érvényesítheti a lenyúlós politikáját. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy éveken át nem tesz semmit, majd a média segítségével és a saját pénzügyi hatalmával egyszerűen úgy állítja be mások harcát, eredményeit, mintha az övéi lennének. A magyar közösség egy határozottan széles rétegének természetes, ha úgy tetszik, tudatalatti védekezése az, hogy egyszerűen nem vásárolja a szennylapokat, és nem hallgatja a hazugságokat. De ez még nem oldja meg a hiteles tájékozódás kérdését, és a polgárok jogát a szabad hírszerzésre.
2. A szerbiai parlamenti választás sajnos a hazugságokról, becsapásról, félrevezetésről, az erkölcstelen háttérmegegyezésekről, a mások eredményeinek, kiállításának a lenyúlásáról, alkotmányértésről, ingyen CD-ről, óriáslapokról szól. A Magyar Polgári Szövetség ugyanakkor elégedett lehet önmagával. Gyakorlatilag az egyetlen olyan magyar politikai szervezet vagyunk, amelyik előre felhalad, egyre erősödik, csatlakoznak hozzá az emberek. Nem támogattuk az új szerb alkotmányt (a VMSZ viszont elfogadta). Megállítottuk az üres házak összeírását (a VMSZ pénzt szavazott meg felvásárlásukra, hogy oda menekülteket telepítsenek). A zentai KKT-ben megszavaztattuk Zenta Kikindától való elválásának igényét (ezzel hivatalossá vált a követelésünk, a VMSZ most ezt is magának vindikálja). Harcolunk a temerini fiúk kiszabadításáért (nemzetközi szintre vittük az ügyüket, a VMSZ példás büntetést kért a fiúkra a szerb hatalomtól). Harcolunk a kettős állampolgárságért. Soha nem adjuk fel az igényünket a valós magyar nemzeti autonómiára.
3. Gyakorlatilag két irányt vehet a fiatalság politikai angazsáltsága. Az egyik, hogy jó pénzért eladja magát és valamilyen liberális utat választ. Ez jó megélhetést hozhat, de a magyar nemzet pusztulásához vezet. A másik út a nemzeti szervezethez való kötődés, ami a nehezebb, embert próbálóbb, de igazi célokat jelent, a megmaradást szolgálja, igaz embereket igényel. A Magyar Polgári Szövetségben azt tapasztaljuk, hogy a fiatalok között egyre többen vannak, akik ezt megértik, kiállnak érte, mert tudják, hogy hosszú távon, emberileg s közösségi szemszögből nézve ez a jó út.

Páll Sándor, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének elnöke

Csorba Béla A tungúziai modell, avagy a főnök mindenhez ért

A Magyar Fantom arra kért, röviden fejtssem ki, hogyan vélekedem közállapotainkról. Utóbbi az én olvasatomban nem más, mint a tungúziai modell. Ennek lényege, hogy tényleges demokrácia, hatalommegosztás és szabad tájékoztatás helyett egyéni, családi vagy klánuralom érvényesül, majd

az így megszerzett befolyást gazdasági téren konvertálják: magyarán, vállalkozásokba, ingatlanokba, banktőkébe stb. fektetik. A modell spirálszerűen működik: a gazdasági erő biztosítja a politikai befolyást és fordítva. Ahhoz azonban, hogy „az erősebb kutya jogát”, vagyis a tungúziai modellt kisebbségi körülmények között folyamatosan fenn lehessen tartani, biztosítani kell a még erősebb (ezúttal többségi és anyaországi) „ebek” jóindulatát.

Agyöngébbek kedvéért lássunk egy vajdasági magyar példát:

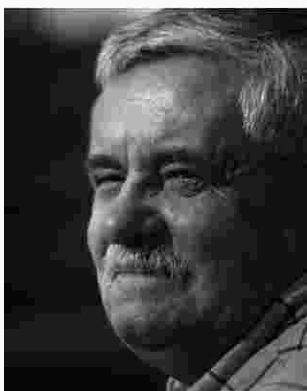
Akik Kasza Józsefet és pártját propagálják, egyetlen dolgot felejtenek el megmondani a választóknak: hogy miért is kellene Kaszára szavazni, aki állítólag nem is akar képviselő lenni. (Azt azonban, hogy miniszter sem, nem mondta, vagy ha igen, akkor meglehetősen halkan.)

Kaszának ugyanis, aki jelenleg az Agrobank pénzügyi igazgatója (van tehát mit aprítania a tejbe) és a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke, még a következő tisztségei vannak:

1. Onagysága a Vajdaság Vizei (Vode Vojvodine) tartományi alapítású közvállalat igazgatóbizottsági elnöke,
 2. de ő a Forum könyvkiadó igazgatóbizottságának elnöke,
 3. sőt, a szabadkai Népszínház igazgatóbizottsági elnöke is, 4. mi több, szabadkai hírek szerint a többezer hektárral rendelkező, magánosításra váró Agrokombinat igazgatóbizottságának is elnöke.
- (Mellesleg: Kasza szinte a közelmúltig igazgatóbizottsági elnöke volt a szabadkai Szabad Vámövezetnek is -- aligha hisszük, hogy karitatív, emberbaráti tevékenységek gyakorlása végett.)
5. de ismereteink szerint Kasza tulajdonosa a Hid Alap -- Fond Most nevű (van, aki azt mondja, nem alap, hanem kft.) szabadkai üzleti vállalkozásnak is,
 6. sőt, Szabadkán azt állítják (ezt még nem sikerült leellenőriznem), hogy társtulajdonosa a kecskeméti BÁCSCA-DRINK korlátolt felelősségű kereskedelmi társaságnak is.
 7. és végül (de korántsem utolsósorban) tagja a Szekeres Alapítvány kuratóriumának, ahol, mint hírlík, nagy pénzeket (legutóbb 240.000 eurót) osztottak el.

(Tegyük még hozzá, hogy ugyanakkor Kasza Józsefné Árpási Ildikó a Pannónia Alapítvány kuratóriumának alelnöke és a Pannon TV főszerkesztője!)

A tisztségelhalmozó gyűjtőszenvedély Kelet-Európa (és Tungúzia) nemzeteinek története szerint leginkább azon politikusok körében üti fel a fejét, akik túlnótló sokáig gyakorolják tényleges ellenőrzés nélkül a hatalmat. Egy idő után azonban ez szinte menetrendszerű pontossággal ártalmassá válik. Nemcsak a demokráciára. Néha még az egészségre is. Úgyhogy tiszta szívemből azt kívánom, Kaszából ne legyen képviselő. Sem miniszter...

Végel László Közélet

A vajdasági magyar közállapotok egyik legnyomasztóbb kérdése, hogy a mai napig nem sikerült meg- szabadulni az egypárt- rendszerű struktúrától. Ennek paradigmája az egy párt által javasolt, zárt listán megválasztott Magyar Nemzeti Tanács. Az öngazgatású szocializmus puhább korszakában már a Kommunista Szövetség sem tartotta ezt szalonképesnek, és legalább a

látszat kedvéért nyílt listákat kezdett előterjeszteni. Ez ugyan nem volt demokratikus, csak a „demokratizálás” tünete. Úgy tűnik azonban, hogy a vajdasági magyar közéletben még ezt a demokratizálódást is sokallták azok, akik hatalommal rendelkeznek. Így került sor arra, hogy a magyar választókat megfosztották attól, hogy közvetlenül és titkosan válasszák saját nemzeti tanácsukat, s ezzel megalázták őket. A választópolgárok erre úgy válaszoltak, ahogy tudtak: a soron levő választásokon egyre kevesebben szavaztak a kisebbségi pártra. Senkinek sincs joga ezért elítélni őket, inkább azokat kellene felelősségre vonni, akiket ez a tény nem ejtett gondba, s nem töprengtek el saját felelősségükön. Közéletünk torzulásait tehát ez a kisebbségi egypártrendszerű logika idézte elő. Ebből a kisebbségnek felmérhetetlen kára származott, amelyeket nehéz lesz jóvátenni. Az etnográfusok és a szociológusok világszerte kimutatták, hogy mi következik be a belső demokrácia hiányában szenvedő autoritativ felépítésű nemzeti kisebbségben, fokozatosan elveszti azokat a morális erőtartalékokat, amelyeknek köszönve védi saját identitását és gyakorolja saját jogait. A gyakorlati következmények pedig lesújtók: a szakemberek elvándorolnak, vagy kivonulnak a közéletből, az értelmiség pedig belső exiliumba vonul, vagy pedig másutt érvényesül. (A mi esetünkben Magyarországon)

Kókai Péter Rezervátumsajtó

Először is tisztázzuk: a kifejezés nem tőlem származik. Egy Kárpát-medencei magyar főszerkesztőket összegyűjtő, néhány évvel ezelőtti budapesti szakmai összejövetelen hallottam először ezt így, egyik szintén határon túli kollégától. De miért is hallgatnám el a nevét: Lovász Attila, a felvidéki Vasárnap című hetilap főszerkesztője ismertetett meg ezzel a fogalommal. Hogy ő kölcsönözte-e valahonnan, vagy ez az ő találmánya, nem tudom, én mindenesetre gondolatban neki adtam minden „szabadalmi jogot”.

Megérdemli, mert a fogalom szerintem nagyon találó. *Másodszor*, ha már a továbbiakban e fogalomból kiindulva fejtem ki gondolataimat, bizonyára illene azt valahogyan definiálni. Az eredeti szerző eredeti definícióját nyilván nem fogom, nem tudom szó szerint idézni, de a lerövidített és kicsontozott lényeg a következő: A rezervátumot, mint tudjuk, azért hozták létre, hogy abban a maradék és még ki nem irtott indiánok békeességben és nyugalomban éljenek és élhessenek. Ennek megfelelően a még életben tartózkodó kedves indiánok szinte idilli békeességben és nyugalomban éldegélnek a rezervátumukban vagy legalábbis ezt a rájuk erőltetett képet alakítják ki róluk. Elpipáztatnak a tábornok körül, körbetáncolják a totemet, vigvamokat építenek, néha egy-két vidám bölényvadászat és ennyi. Egy rezervátumban nincs probléma, nincs feszültség és háború a rezervátum határain kívüli többségi cowboyokkal, meg nincs törzson belüli torzsalkodás, veszekedés, civódás sem, mitől is lenne, mikor épp az a lényeg, hogy a rezervátumban mindenkinek jó, és mindenki boldog. A rezervátumsajtó pedig az, amelyik ezt a hamis és hazug képet közvetíti ki a nyilvánosság felé - állapítja meg kedves és eszes felvidéki barátom.

Harmadszor és csak így, harmadszor, tehát ebben a sorrendben tudom a fentiekhez hozzáfűzni a saját gondolataimat. Ami tulajdonképpen kimerül egy szopora fejbölgötásban a fent elmondottakkal kapcsolatban. Igen, ha valahogy meg lehet fogalmazni a vajdasági magyar kisebbségi tájékoztatás rákfenéjét, akkor a legtalálhatóbb, leginkább lényegre tapintó megközelítés talán ez. Tipikus rezervátumsajtóként működünk, számtalanszor tapasztalom ezt kollégáimon is, de hadd tegyem ugyanakkor rögtön hozzá, ugyanezeknek a kollégáknak a védelmében, ez a kifejezett és általános elvárás velük szemben. Érdekes a többségi -- a példa kedvéért: a „cowboy” -- sajtó összehasonlítása is ilyen szempontból a kisebbségi, azaz

az „indian” sajtóval. Korrupt politikus, önkényeskedő igazgató, törvénnyel való visszaélés, vagy akár csupán egy poccsék színházi előadás? Csupa olyan témák, amelyekre a többségi sajtó egymást taposva ugrik, fel sem merül a megírjuk-e vagy ne dilemmája. A rezervátumsajtó pontosan ellentétes irányban és módon működik. Az első reakció a mérlegelés, a töprengés, a féltés vagy félelem, majd a leggyakrabban a mindebből következő elhallgatás. A korrupt politikusról azért nem kell írni, mert a „miénk”, az önkényeskedő igazgatóról azért nem, mert esetleg hatalmas van és visszavághat, a színházat meg megint csak nem szabad bántani, mert az is a „mi színházunk”. Vagy félünk, vagy féltünk.

Negyedszer: olcsó, populista, felszínes és a lényegét megint csak megkerülő magyarázat lenne mindezt a tudatos, felülről irányított cenzúrával, vagy a szerkesztéspolitikába beavatkozó pártkorifeusok ráhatásának összeesküvés-elméletével magyarázni. Nem, sajnos nem erről van szó, hanem ennél jóval többről. Kisebbségi létérzésről, behúzódsárról, önvédelmi reflexként működő szakmai döntésekről, amikor a féltés, az önféltés, az identitásféltés, a közösségféltés és nemzetféltés érzései kerekednek felül a szakmai érveken. Öncenzúra ha úgy tetszik. Rezervátumsajtó ha ez jobban tetszik. És valóban nem önmentegetőzéseként, hanem azért, mert a kép így teljes ez az úgymond „másik fél” elvárása is. A másik fél az, amelyikről írunk. „Miért velem, az indián törzsfőnökkel foglalkoztok, van épp elég cowboy főnök is, froclizátok őket, ne engem!” „Most miért kell megint épp az indián önkormányzatok ügyeivel foglalkozni, miért nem a cowboyok lovainak zabfogyasztását vizsgáljátok meg?” „Ezt nem vártam volna, hogy épp ti rohanjatok nekem, lehet, hogy az általam rendezett előadás poccsék volt, de mégis, hogy épp ti...” Csupa ismerős mondatok, ismerős reakciók. Az egyik legszomorúbb igazság az, hogy a rezervátum lakóinak is, minden más híreszteléssel ellentétben, sajnos, pontosan ez az elvárása: ne írjatok rólunk mást, csak szépet, jót. Pipázgatunk, táncolunk, vigvamot építünk, bölényt vadászgatunk... A körül záruk be.

Ötödször és utóljára: A szabad és nem szabad, az elfogult és elfogulatlan, a független és függő, a jó és rossz sajtó közötti határvonalat valószínűleg nem pont ott látom, ahol sokan mások. Hogy hol, azt próbáltam most meg szavakkal lerajzolni. Szerintem itt húzódnak a rezervátum határai, amelyeket sehol nem lehet megtalálni a földrajzi térképeken, mert annál sokkal mélyebbre: a fejekbe, a lelkekbe, a tudatba vésődtek be. Átlépni őket épp ezért borzasztóan nehéz. De nem lehetetlen.

Dr. Gubás Jenő

A délvidéki magyar közélet a sajtó tükrében

Egy egészséges társadalmat a közélet tisztasága jellemez, ami a leghívebben a médiában tükröződik. Nem kétséges, hogy a délvidéki magyarság közléte nem tekinthető egészségesnek, ami az itteni magyar nyelvű sajtóból, mind a írottból, mind pedig az elektronikusból egyértelműen „kiolvasható”. Természetesen a médiumok is befolyásolják a közéletet.

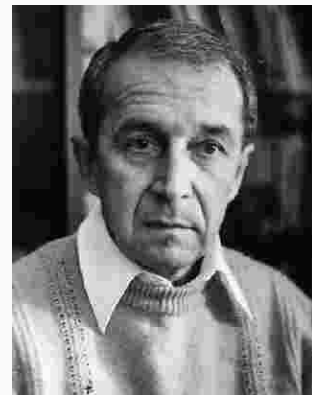
Elemelve a délvidéki magyar

médiumokat, egyértelműen megállapítható, hogy 99%-uk egyoldalúan befolyásolt, ami semmiképp sem tükrözheti az egészséges közéletet. Egyedül az egyházi médiumok tekinthetők pártoktól független sajtószerveknek, őket viszont a vallási kötétségek befolyásolják. Mellettük egyedül az Aracs folyóirat tekinthető teljesen függetlennek, és némileg a Családi Kőr, amely viszont elzárkózik minden politikai és társadalmi megnyilatkozástól. Minden más délvidéki magyar sajtószerv államilag finanszírozott, ily módon a mindenkori szerb kormány, illetve egyes pártok egyoldalú befolyása alatt áll.

Az Újvidéki Televízió a szerbiai kormány szócsöve, amely a Vajdasági Magyar Szövetség, illetve a Magyar Nemzeti Tanácson keresztül fejt ki befolyását. Itt mindjárt meg kell jegyezni, hogy minden államilag finanszírozott magyar médium, különböző mértékben ugyan, de a VMSZ befolyása alatt áll. A többi magyar pártnak semmilyen hatóeszköze nincs. Teljes VMSZ-es befolyás alatt áll az újvidéki székhelyű Mozaik és a szabadkai Pannon Televízió, hisz ezeket magyarországi pénzekből a VMSZ alapította, azzal a magyarázattal, hogy ezt a szórvány érdekében teszi. A Pannon tévénél már ezt sem tartották szükségesnek megmagyarázni. Sőt, nagy annak a lehetősége, hogy a majd negyven éves Szabadkai Rádió magyar szerkesztőségét is bekebelezik ebbe az intézménybe. Ebbéli félelmében, hisz az alapítója a VMSZ és a koalíciós partnerei által irányított önkormányzat, a Szabadkai Rádió is kénytelen VMSZ-érdekeket szolgálni. A Hét Nap, bár hevesen tiltakozik ez ellen, mégis egyoldalúan a VMSZ oldalára húz. A Hid folyóirat 1941 előtt is kommunista lap volt, aminek szellemisége a titói érában is folytatódott.

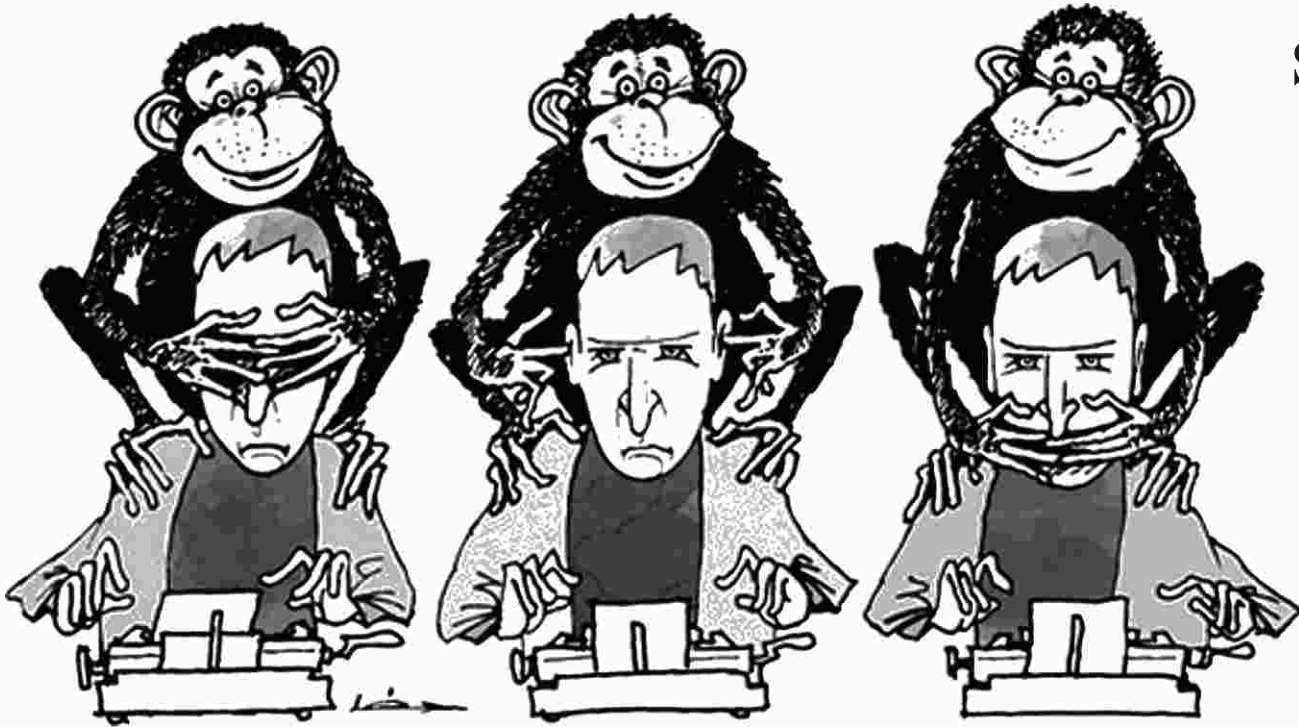
Most pedig, hogy a kommunizmus már nem „aktuális”, a hazug, egyoldalú multikulturalizmust, valamint az álliberalista és kozmopolita elveket valló újvidéki Magyar Tanszék a szellemi atyja, amit a VMSZ közvetetten, az MNT által támogat. Hasonló a helyzet a Forum Kiadóval, valamint a Létünk és az Üzenet folyóiratokkal is. Ezekben a médiumokban csak azok a nemzeti érdekek kaphatnak nyilvánosságot, amelyeket a VMSZ koalíciós pártjai még eltűnnek. Azoktól a nemzeti megnyilatkozásoktól vagy szervezetektől, amelyeket a szerb pártok nacionalistának, sovinsztának, sőt fasisztának titulálnak, a VMSZ is elzárkózik, néha halványan, néha keményen.

Külön gondot jelent a Magyar Szó befolyásoltsága, főleg a mostani választási kampány időszakában, mivel ez a délvidéki magyarság legnagyobb hatású sajtóorgánuma. Az utóbbi időben a VMSZ-es „rátenyerelés” annyira feltűnő volt, hogy már-már sértőnek tekinthető. Külön egyoldalú interjú a párt vezetőjével (miközben a többiével semmi sem), minden áldott nap az újság majd minden oldalán a VMSZ hírei stb. Nem volt ritka az sem, hogy ugyanazt a bejelentést az újság elején és a végén is olvasni lehetett. CD-ajándék az újsággal anélkül, hogy fel lett volna tüntetve, miszerint ez fizetett reklám. De az is meglehet, hogy nem is fizettek érte. Hát ilyen állapotok uralkodnak a délvidéki sajtószervekben. A közéletben mindinkább eluralkodik az egypártrendszer nyomásgyakorlása, megszűnnek a jobbítás szándékával írt bírálatok, elfojtják vagy elhallgatják az építő jellegű kritikákat, és mindez ellehetetleníti egy egészséges társadalmi légkör kialakítását. Ezért amíg nem valósul meg a pluralizmus, addig nem remélhető a délvidéki magyar közélet normalizálódása.

Természetesen a demokrácia meglétét nem az tanúsítja, hogy egy szűk érdekcsoport kijelenti, hogy demokrácia van és megérkezettünk a Kánaánba. Hogy van-e demokrácia azt a független intézmények rendszere, a kritikuson gondolkodó civil szervezetek megléte, a szabad sajtó, az anyagi erőforrások pártfüggetlen elosztása és ellenőrzése jellemzi, s mindenek előtt az, hogy a politikai kisebbség ellenőrizheti, nap mint nap nyilvánosan bírálhatja a politikai többséget, a politikai többség pedig közmegegyezésre törekszik a politikai kisebbséggel, ezért állandó tárgyal vele, s mindenkor megteszi az ésszerű engedményeket.

Sajnos, a vajdasági magyar közéletből mindez hiányzik. Az elmúlt évben egyedüli biztató jelensége a kritikuson gondolkodó vajdasági civil szervezetek munkájának felélenkélése volt. A válsághelyzetben ők kínálták fel a legjobb programokat, sajnos, nem kaptak megfelelő nyilvánosságot.

Sajtóegyensúly

Léphat Pál karikatúrája

Bozók Antal Leépítés és egyszólamúság Sanyarú helyzetben a vajdasági magyar sajtó

A sajtónak társadalom- és közvélemény-formáló szerepe van. Régi igazság, hogy a szabad, demokratikus sajtó a társadalom fejlődésének a motorja. Nem hiába nevezik a sajtót „hetedik hatalomnak”. A mai vajdasági magyar nyomtatott és elektronikus sajtó amelynek rendkívül fontos szerepe

lehetne a kisebbségi jogok megvalósításában és nemzeti közösségünk fejlődésében azonban se nem szabad, se nem demokratikus. *Mi jellemzi manapság a vajdasági magyar média helyzetét?* Az intézményi és a személyzeti leépítés, továbbá a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) monopolhelyzete. Ez azt is jelenti, hogy a vajdasági magyaroktól fokozatosan megvonják a tárgyilagos tájékoztatásra való jogot is.

Leépítés
A Tartományi Képviselőház 2004. június 29-i ülésén határozatot hozott a lapkiadó közvállalatok alapítói jogának a nemzeti tanácsokra való átruházásáról. Az elmúlt időszak alatt a Magyar Szó jóformán községi közlöny szintjére süllyedt, az újvidéki szerkesztőségét leépítették és Szabadkára költöztették. Napilapunk a Hét Nappal együtt a VMSZ szócsövénévé vált (amit a lapok alacsony példányszáma is igazol). Több neves újságíró önként távozott a Magyar Szó szerkesztőségéből, így fejezve ki a szerkesztőpolitikával és a vállalat vezetésével való elégedetlenségét. „Ma, a nagy átszervezés után lassan már lektorok sem lesznek egyetlen magyar nyelvű napilapunknál” írja Németh Zoltán, a lap neves újságírója (Nyelvművelés vagy valami más, Magyar Szó, 2007. január 4., 18. o.).

A Jó Pajtás és a Mézeskalács kilátástalan anyagi helyzetben van. A szerkesztőségben a valamikor tizennégy emberből négyen maradtak. Tavaly már nem sikerült biztosítani a zavartalan megjelenéshez szükséges pénzt és két hónapja a fizetést sem tudják folyósítani. „Kilátástalan anyagi helyzetük miatt” levélben kérték a VMSZ elnökének közbenjárását, aki megígérte, hogy „a Jó Pajtás nem fog megszűnni”. De ennek bizony a függetlenség feladása lesz az ára, holott a tartományi kormány kötelezettsége, hogy anyagi támogatásban részesítse ezt a két nagy hagyományú és elismert minőségű gyermeklapot.

Az Újvidéki RTV magyar szerkesztőségeiben az utóbbi évtizedben a foglalkoztatottak száma több mint megfelelő volt és a szerkesztőségek csak nagy erőfeszítések árán tudták végezni feladatukat, tekintettel az elavult technikára is.

Csökkenő színvonal

1990 októberéig az Újvidéki TV magyar szerkesztőségében csaknem száz (kb. 70 újságíró és 30 műsorszaki) foglalkoztatott volt és még mintegy húsz külfunkatárs. A Kasza házaspár média-terjeszkedését mutatja az is, hogy Árpási Ildikó (Kasza Józsefné) a szabadkai Pannon TV főszerkesztője.

Bunyik Zoltán (volt oktatásügyi és művelődési titkár), a VMSZ egyik alelnöke az újvidéki Mozaik tévét irányító kuratórium elnöke is, és ifj. Korhecz Tamás, a tartományi kormány (VMSZ által hivatalba juttatott) alelnöke a szabadkai Pannon TV-t működtető Pannónia Alap kuratóriumának elnöke is mindkét esetben felvetődik az összeférhetlenség kérdése.

Varga László, a VMSZ választási kampánytábjának vezetője karácsony előtti sajtótájékoztatóján elmondta, hogy a VMSZ *Új Esély* címmel lapot indít. Mint mondta, ezt „ajától ajtóig járó aktivisták is osztogatni fogják”. (Bizonyára nem számolnak be róla, hogy honnan hozza a pénzt.) A január 3-i dátummal megjelent lap főszerkesztője Kern Imre, a VMSZ ügyvezető alelnöke.

VMSZ-monopólium

A legfontosabb szerkesztőségekben (Magyar Szó, Hét Nap, Újvidéki TV, Mozaik TV, Pannon TV) a Vajdasági Magyar Szövetség vezető emberei kerültek az irányító testületek elnöki vagy tagsági pozícióba. Ez akarva-akaratlanul a régi egypártrendszerre emlékeztet, és a VMSZ egyeduralmát hivatott biztosítani, ami demokratikus társadalomban elfogadhatatlan, mert eleve kérdésessé teszi a tárgyilagos tájékoztatást.

Az, hogy a Gyurcsány Ferenc adományozta kisebbségi díjjal kitüntetett Kasza Józsefet, a VMSZ elnökét (egyéb közfunkciói mellett) a Forum Könyvkiadó Közvállalat igazgatóbizottsági elnökévé nevezték ki a tartományi képviselőház 2006. szeptember 27-i ülésén, csak tovább súlyosbítja a helyzetet.

Dr. Hódi Sándor

Média és közélet a Délvidéken 2007-ben

Nehéz a vajdasági magyarság közéleti helyzetéről, kultúrájáról izoláltan, önmagában véve beszélni, hiszen a médiában és a közbeszédben többnyire ugyanaz visszhangzik, ami Budapesten vagy Belgrádban történik/elhangzik. Továbbá, ami a lényegét illeti, ugyanazok a tulajdonságok jellemzőek a délvidéki magyar médiára is, mint ami mindenütt a világon.

Anélkül, hogy a médiahelyzet hosszas elemzésébe fognék, amiről már sok rosszat elmondtak és leirtak, az én „látéletem” abban különbözik a többitől, hogy amíg a médiszakértők általában a túlpolitizáltságban, a média sokszínűségének és függetlenségének a hiányában látják a problémát, ami állítólag törvényekkel orvosolható, én a reményét sem látom annak, hogy ez a helyzet megváltozzon. Pontosabban, a problémának van megoldása, és az idő hamarosan meg is oldja, magának a médiabirodalomnak a felszámolásával. A digitális műsorsugárzás kiszélesítésével, a világhálóval, a különböző portálok, honlapok, hálózatok megjelenésével a médiaguruk nem lesznek abban a kiváltságos helyzetben, hogy politikai alku tárgyává tegyék a tájékoztatást.

A politika ma kíméletlenül maga alá gyűri a médiát, s ezáltal meghatározza a közbeszédet és a nyilvánosságot. A tömegkommunikáció-kutatásnak ugyanakkor elég nagy irodalma van, szociológusok, politológusok, pszichológusok sora kutatja világszerte, hogy a televízió, a rádió és a sajtó miképpen járul hozzá a nyilvánosság és a kulturális környezet formálódásához. Sokan közülük a tapasztaltak alapján egyenesen a kulturális környezet védelmének szükségességéről beszélnek.

A Forum KK a könyvkiadói tevékenység mellett a Híd és a Letünk folyóirat kiadásával is foglalkozik. A Kasza házaspár média-terjeszkedését mutatja az is, hogy Árpási Ildikó (Kasza Józsefné) a szabadkai Pannon TV főszerkesztője.

Bunyik Zoltán (volt oktatásügyi és művelődési titkár), a VMSZ egyik alelnöke az újvidéki Mozaik tévét irányító kuratórium elnöke is, és ifj. Korhecz Tamás, a tartományi kormány (VMSZ által hivatalba juttatott) alelnöke a szabadkai Pannon TV-t működtető Pannónia Alap kuratóriumának elnöke is mindkét esetben felvetődik az összeférhetlenség kérdése.

Varga László, a VMSZ választási kampánytábjának vezetője karácsony előtti sajtótájékoztatóján elmondta, hogy a VMSZ *Új Esély* címmel lapot indít. Mint mondta, ezt „ajától ajtóig járó aktivisták is osztogatni fogják”. (Bizonyára nem számolnak be róla, hogy honnan hozza a pénzt.) A január 3-i dátummal megjelent lap főszerkesztője Kern Imre, a VMSZ ügyvezető alelnöke.

Mindez arra utal: fokozódik a VMSZ néhány vezetőjének és e pártnak a monopóliuma a délvidéki magyar sajtóban, és még jobban eluralkodik az egyszólamúság. A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló törvény 8. szakaszában említett „szerzett jogok” védelme és a sajtószabadság, mint maga a törvény is, már csak papíron létezik. Ezen az állapoton mielőbb változtatni kell.

Mitagadás, a demokrácia és a média-nyilvánosság állapotát illetően a helyzet csakugyan kétségbeesítő. A felnőtt lakosság Szerbia után Magyarországon nézi legtöbbet a tévét. Nem véletlen, hogy itt a legnagyobb a zűrzavar az emberek fejében, itt rágnak az emberek legtöbbet olyan gumicsontokon, ami nem viszi őket előre. Persze, az állandó hivatkozási alapul szolgáló nyugati demokrácia sem mentes minden problémától. A média ott is látszat- és illúzióvilágban tartja az embereket, akik igénytelen szellemiségű filmekkel töltik esteiket a televízió előtt. A kultúra nevében olyan szellemi termékekkel traktálják őket is, amelyek a lélek számára maradandó értékkel nem rendelkeznek, nem készítik fel az embereket sem a siker, sem a bukás elviselésére, testi és lelki erőpróbákra, még kevésbé a nehézségek legyőzésére.

A mi helyzetünk annyival rosszabb, hogy nekünk sokkal nagyobb szükségünk lenne a hiányolt életpótló szellemi közegre, a testi és lelki erőpróbákra való felkészítésre, hiszen itt a kihagyott lehetőségek és elmulasztott életesélyek sokkal nyilvánvalóbbak és fájóbbak mint Nyugaton. Ebből kifolyólag az emberek becsapottnak érzik magukat. Okkal és joggal, hiszen az, amit demokratikus átalakulás címen le akarnak nyomni a torkukon, nem egyéb, mint a sajtó és a média képi csalásába burkolt sarlatátság.

A mindennapokba belevesző beteljesületlen élet réme egyaránt sújtja az embereket a világon csaknem mindenütt. Itt azonban, a posztkommunista országokban, késhegyre menő harc folyik azért, hogy az új milliárdosoknak a rendszerváltás előtti időből áthozott s ma is működő gazdasági, politikai, kulturális, média- és titkosszolgálati érdekszövetsége becsapja és kifossza az embereket, elterelje figyelmüket veszített pozíciójukról és romló kilátásaikról.

Olvasom például, hogy mind az öt magyarországi parlamenti párt a „konstruktív párbeszéd” évet várja 2007-től: „koalíciós együttműködésről”, „közös erőfeszítésről”, „érdemi egyeztetésről” beszélnek. És miközben így vizionálnak a szebb jövőről, a naponta több millió forinttal gazdagodó „nyertesek”, és a lecsúszó, meglopott, becsapott széles néprétegek abszurd szappanoperája zajlik a médiában a szemünk előtt. Tizenhat évvel a rendszerváltás, két évvel az Európai Unióhoz való csatlakozás után az ígért általános jólét és valódi demokrácia helyett a kevesek mesebeli gazdagsága és a többség nyomora néznek egymással farkasszemet! Ez bizony a média aktív közreműködése nélkül nem lett volna lehetséges. A bércecs Balkánon ennél nagyobb galádások is történtek. Gondoljunk csak arra, hogyan ugrasztotta egymásnak a média a korábban békésen együtt élő népeket. Ezeknek a történeteknek a tükrében a délvidéki magyar médiát „cikizni”, úgy érzem, szánalmas küsszerűség lenne.

Nem mintha nem lenne mit a saját portánkon söprögetni. A délvidéki magyar média sem tudott soha a politikai széljárásoknak ellenállni. Amikor nagy szükség lett volna rá, támogatás helyett az akkori hatalmasságok kegyeit kereste, a kisebbségi pártok felett, a magyarság önszerveződése ellenében kreálta a politikát. Ma, amikor önszerveződési esélyeink többnyire kútba estek, feleslegesen exponálja magát nem létező pártok életben tartásával, az „együttműködés” szorgalmazásával és az üresjáratú kisebbségpolitika favorizálásával.

Közéletünket, lelkületünket, szellemiségünket tekintve nem léteznek trianoni határok. Egyazon kultúra szellemi befolyása alatt élünk valamennyien, határon innen és túl. Lehet, persze, akadékoskodni, hogy mi a Délvidéken így, ők meg odaát amúgy. Lehet szavakkal és díszletekkel manipulálni, ez azonban a lényegen semmit sem változtat a magyar cselekvésképtelenségre napnál világosabban jelzi, hogy valamennyien ugyanannak az életérzésnek a foglyai vagyunk, ugyanabban az alagútban járunk.

Közéletünk legárukodóbb sajátossága a vajdasági magyarság hajléktalansága. Ez a hajléktalanság egyazon tőről fakad a magyar nép legfőbb gondjával-bajával, ami meglátásom szerint abban rejlik, hogy az Európai Unióban sem tudott még igazán otthon és hazát teremteni magának. A valóságot lehet

jóságos álarcba bújtatni, lehet demokráciát, szólásszabadságot, dübörgő gazdaságot, szép új világot hazudni, ettől azonban az otthontalanság még otthontalanság marad határokon innen és túl, bár korántsem azonos fajsúlyú gondokat okozva. De jelentsen ez a jövő szempontjából inkább izgalmas kihívást számunkra, semmint csalódottságot.

MAGYAR
FANTOM

a türelem rózsát terem,
viszont ha túl türelmesek vagyunk,
a gyom is benőheti kertünket.
(dru)

Talpai Lóránt

A Magyar Fantom

Atomjaira hullott szubkultúránk és társadalmunk? Elvesztek a pozitív cselekvésekre serkentő ösztöneink, reflexeink? A fásultság elhomályosítja a mindennapok apró-cseprő hozadékát is, és kirekeszt minden kezdeményezési vágyat? Elhatalmasodni látszanak a „minek”-ek, a „miért”-ek és az „úgysem”-ek. Köddé válnak az emlékek, azokon belül is az értékes pillanatok, a jelen mint szükségszerű állapot jelentkezik, a jövő pedig erőteljes nyomásként fenyeget.

Megszűnt párbeszéd, megszakított kommunikáció, elhallgatott cselekedetek, még jobban elhallgatott pozitív célok, összekötő kapcsok és az élhetőbb élet utáni vágy hiányos képei jellemzik a közéletet. Ha nincs kiút egy társadalmi összeomlásból és útvesztőből, akkor csak egy fantom segíthet. A fantom ugyanis mindig ott jelenik meg, ahol a legnagyobb szükség van rá, és a magában hordozott energiatöbbletet próbálja szétfecskendezni a társadalom különféle rétegeibe.

A fantom meglepetésszerűen juttatja el a társadalmi üzeneteket, vészjeleket és a lehetséges megoldásokat mindenki számára. Őrizni próbálja a törékeny múltat, a jelenben pedig hatékonyan és őszintén fejti ki formabontó, formáló, de ugyanakkor pozitív életjelet sugárzó hatását. A fantom a maga megfoghatatlansága által hordozza a misztikus energia atomjait. Melyet el kell juttatnia a legfiatalabbaktól a legidősebbekig, mégpedig olyan módon, hogy a remény újra divattá váljon. A fantom kiutakat keres, nem pedig ajtókat és kapukat retesz, ezáltal pedig mindenki mögött ott állhat, aki bizalommal van a másik és a mások iránt. A magyar fantom egy idol, egy példakép, egy mindenki által elképzelhető példakép, a legnehezebb idők példaképe, amely a legnagyobb kihívások előtt áll. De a legnagyobb kihívásokban rejlik a legnagyobb eredményesség lehetősége is, ezáltal a fantom tántoríthatatlanul cselekszik, azaz pozitív értelemben támad.

Ellenzi a „nem”-et, a destrukciót, avagy a rombolást, mivel építeni szándékozik valami közöset.

A fantomnak tehát csak a nehéz idők jelentenek megújítási lehetőségeket, a könnyed időszakokban láthatatlanná válva, varázserejét tartalékolva, új kihívásokra készülve éli elérhetetlen világát. A magyar fantom tehát mindenkor tette kész, de nem mindenható, megoldásokat kínál, és energiát sugároz. Most mindenki számára elérhetővé válik Vajdaság-szerte, mindenki számára hordoz üzenetet, és mindenki üzenetét tudja kódolni.

A nehéz idők szeléből próbálja kihalászni a lendületet, melyet a jövő generációinak időkerékebe helyez, észrevétlenül.

Fantomok az éjben

Lent fogyóban a mi kis világunk.
Sokakat buktattak fölfelé nálunk.
Onnan csorog a mérgező hulladék,
Míg a többség mindinkább hulladék.

Ki tudna itt emberként testté válni?
Ki képes a tett gyümölcsére várni?
Ha a szépen és a jón nincs az igaz pecsétje...
Ugye? Ígéretések kivesző népe...

Míg nem lehetünk másokkal! önmagunk,
darált részekként kellene hányódnunk.
Ám mi nem leszünk sehol sem töltelék.
Lebegünk, hisz irányadónk az ég.

ШИНКО ЕРВИН ДИЈ 2006

2006-ban a belgrádi Marko Čudićot jutalmazták fordítói tevékenységéért a Sinkó Ervin Irodalmi Díjjal.

Vajda Gábor

Föltámadunk-e a közhalálunkból?

A délvideki magyarság közéletéről nem beszélhetünk, mert nincs. Vajdasági közélet úgy-ahogy van. A politikusaink többségének megnyilatkozásaiban és a média cikkeinek zömében a vajdasági és a szerbiai közélet helyettesíti a magyart. Ez csak részben magyarázható azzal, hogy az Európai Unió eddig inkább csak elvben törődött a kisebbségi jogokkal, anyagilag pedig nem támogatja a nemzeti önazonosság védelmének projektjeit. És a „közélet”, közszolgálat embereinek megvásárolhatósága, s az „inkább ma egy veréb, mint holnap egy tüzök” elvének eluralkodása sem indokolja teljességgel a másról beszélés „kulturájának”, továbbá az ünneplésnek és a dicsekvésnek a virulását. Az örökölt és hatóságilag fejlesztett félelem valamint a kommunista viselkedési reflex szintén akadályozza a médiát és a délvideki magyarok közéletének megteremtését.

A hiteles közélet megteremtésének alapfeltétele a társadalmi-nemzeti-kulturális valóság hiteles föltárása és folyamatos napirenden tartása. Nem a nagyvilág és Szerbia időszerű eseményeinek előtérbe helyezésével válunk európaivá. Majd akkor emelkedünk túl a provincializmusunkon, ha napról napra kiemelten pl. a Szabadkán fölöslegesen áthaladó forgalomról, annak okairól és következményeiről, a Duna-Tisza-Duna-csatornáról mint az ókontinens (külföldi szakemberek szerint) legszennyezettebb vizéről, Hertelendyfalváról mint évtizedek óta több szempontból rombolt (elgázosított, etnikailag szinte teljesen beolvasztott) térségről, ifjúságunk iskolai felretanításáról és félre neveléséről, az emiatti kisebbrendűségi érzet lélektanáról stb. olvashatunk cikkeket és a politikusoknak adott tanácsokat.

A közéletünk megszületésének feltétele továbbá, hogy a szerkesztő (újságíró) is a politikusainkkal együtt vállalja értelmének összefüggést teremtő készségét. Így az sem okozhatna dilemmát, vajon a délvideki magyarok gazdasági fölemelkedése vagy pedig a nemzeti identitás megőrzésére tett erőfeszítések fontosabbak-e, mert e tényezők csak egymást kiegészítve tölthetik be szerepüket.

Amit tehát közéletnek szokás nevezni a Délvidéken, az jórészt a problémák elfedésének a rendszere. Valójában tehát tetszhalálról van szó, amelyből jó lenne minél előbb föltámadni a gondok föltárásával és nevükön nevezésével.

Szórványosi Huba

Maga lenni magyar?

Bizony nem könnyű magyarnak lenni, még az európai uniós anyaországban sem, hát még a határon túl a Délvidéken, a szórványban.

Hogy a vajdasági magyar politikusok helyzete milyen súlyos, azt nem tudom, sőt talán az ellenkezőjét tapasztalhatjuk - különben minden bizonyosan nem csinálnák.

Immár 15 éve a vezető tisztségeket ugyanazok a személyek töltik be, miközben néhány kormány ment és jött.

Šešelji Hágában, Milošević a mennyországban, viszont a Szabadka-Szenttamás-Temerin háromszögben semmi sem változott. De ők legalább nem ámtanak hangzatos jelszavakkal, csak két dolgot emlegetnek: kettős állampolgárság és perszonális autonómia. Ezt viszont 15 éve változatlanul és eredménytelenül.

A kettős állampolgárság kapcsán ma már az a bántó és sértő, hogy a vajdasági horvátoknak, szlovákoknak és románoknak szinte kérés nélkül felkínálták és megadták, bennünket, magyarokat viszont különböző magyargazolványokkal és nemzeti vízumokkal igyekeztek ámtani és félrevezetni. Lassan már nem is tudjuk, melyiket válasszuk a két rossz közül, mert az ilyen állampolgárságokból gyakran egy is sok.

Igaz, anyaországunk időközben bátrabb lett. Annak idején attól félt, hogy az Erdélyben, a Felvidéken és a Vajdaságban élő magyarok a kettős állampolgárság jóvoltából elárasztának, megszállnak és felfalnak az anyaországot, most viszont az uniós tagság után bátran fogadja a 20-30 millió román és bolgár állampolgárt.

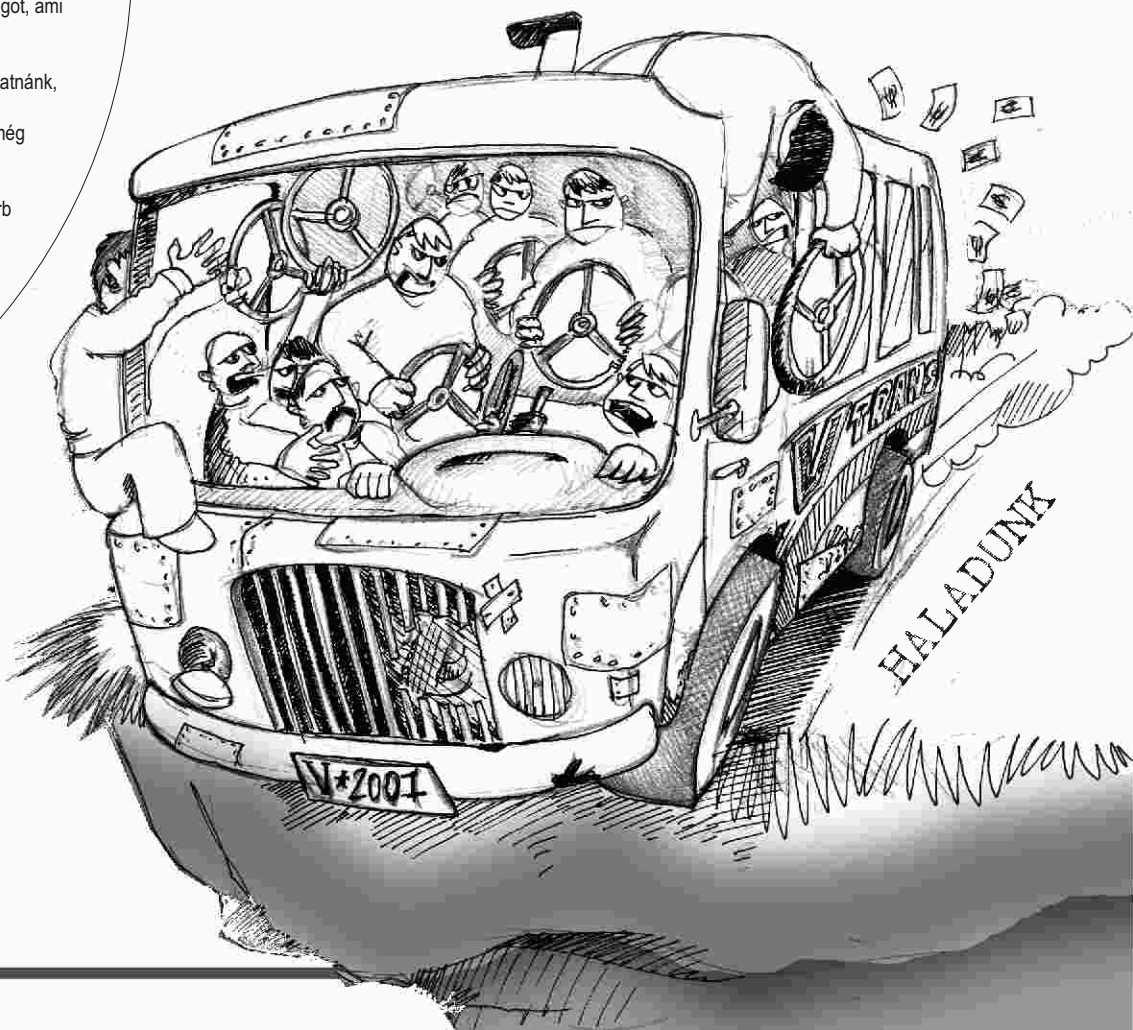
Dimitrovgrádban és környékén, azaz Kelet-Szerbiában rövid idő alatt több mint 6 ezren kérték a bolgár kettős állampolgárságot, ami azt eredményezi, hogy a vajdasági magyarokkal ellentétben a kelet-szerbiaiak vízum nélkül utazhatnak Magyarországra is.

Nem szeretném hangosan kimondani, de nekem úgy tűnik, hogy mi, délvidekiek továbbra is láncos kutyák maradtunk.

Anyaországunk jelenlegi kormánya nemcsak hogy elhagyott, hanem nem is szeret bennünket. Mert mi mással magyarázhatnánk, hogy a tizenéves magyarországi fiatalok azt vélik rólunk, hogy mi tulajdonképpen szerbek vagyunk, csak jól beszélünk magyarul. Széchenyi István, a legnagyobb magyar, naplójában magángondolatait és megjegyzéseit is németül írta, de még így is a legnagyobb magyar lett. Mi, délvidekiek viszont magyarul beszélünk, írunk, álmodunk és imádkozunk, de mindhiába.

Az anyaország vezetősége hivatalosan többször is tudunkra adta, hogy nem tesz különbséget köztünk és más szerb állampolgárok között.

És lehet, hogy a végén még ez lesz a szerencsénk! Megtörténhet ugyanis, hogy idővel egy valóban exkluzív országban élhetünk majd. Abban a Szerbiában, amely Svájjal együtt az Európai Uniót kívül marad. És akkor lehet, hogy nem sajnálni, hanem irigyelni fognak bennünket.

nyereményjáték mi rejlik a betűk között?

ad j h f u j h l f a n t o m y r h d j h f d e g y d h f u d y e j k k j f k i c s i t h f j d h f u e m á s d y t h g c d m i n t h d u e y f n c k j n c l s a d e f h u t ö b b i h d e u h f m a g y a r n e v c b
v k j d f i e s a j t ö t e r m é k á o r o t p g k p a l t ö b b u h f c u h s c a r c u l a t o t s h d h k é p v i s e l h d j h d m á s w d e j s z e m s z ö g b ö l h d e y h u l á t t a t j a d k f j z e u j
r u i e h c f e s e m é n y e k e t k j f r o t ö b b h d f j h d h a n g o t s á e o e p r á d f s z ó l a t a t s d e u j d f m e g i e r f e f c h f i a t a l o k a t u j i e j d i e j s k e j i e j f i d ö s
e b b e k e t j s d i e j d i s f j h e u f h a k t u á l i s t é m á k r ö l k f j o f k k é r d e z i f j h w k j w ö k e t f h e f h e u w n e v é h e z j r i e j f o p i l l ó e n e j f i e f j f e l j d f é e d
j f l r j g f o g l d k f é d l é e l b u k k a n i e e o f j i e g y s z e r e j f i e j w g s j f m á s k o r e j f o e w j a m i k o r é f k á e ú g y r i t o r i é r z i l k g j l k s z ü k s é g v a n e j f i
e i r á t j o r t j i r e e s k e j k e j e d a m i k o r j r g k r j t g k r k ö z l e n d ö j e h f j r h j r d f h v a n

A megfejtést és az újságban megjelent írásokkal kapcsolatos véleményeket a fantom@magyarfantom.net e-mail címre várjuk. Az első 100 jelentkezőt pólóval jutalmazzuk.

A kiadványban közölt írások nem feltétlenül a szerkesztői válságstáb álláspontját tükrözik.

SZERKESZTŐI VÁLSÁGSTÁB
Andróczky Csaba
Kiss Rudolf
Molnár Leonóra
Talpai Lóránt
Zsoldos Ferenc | LEKTOR
Gubás Ágota | GRAFIKAI SZERKESZTŐ
Nádi Karolina | WEBMESTER
Hegedűs Csaba | TÖRDELÉS
Halga | DESIGN
Kabách Edina | NYOMDA
LOGOS-print Kft. |
|--|------------------------------|---|-----------------------------------|--------------------------|-------------------------------|-----------------------------------|

megjelent 10 000 példányban